1.2. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІГРАФА

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІГРАФА В СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ[1]

Казьмірук С. Д., Пампуха І. В., Близнюк Н. М.

Реферат. Казьмірук С. Д., Пампуха І. В. і Близнюк Н. М. розглядають правове регулювання застосування поліграфа як складник Євроатлантичної трансформації, роком якої Міністерство оборони України оголосило 2021 р.; її результатом має стати інтегрована оборонна інституція євроатлантичного типу з новими стандартами функціонування й управління. Автори пов'язують проблему зі Стратегією воєнної безпеки України, що передбачає всеохоплюючу оборону на засадах стримування, стійкості та взаємодії, інтеграцію до євроатлантичного безпекового простору й набуття членства в НАТО, а також запровадження інноваційного інструментарію виявлення прихованої інформації. Вихідна теза: правове регулювання застосування поліграфа в секторі безпеки і оборони досі системно не досліджене, хоча психофізіологічні дослідження із застосуванням комп'ютерного поліграфа мають відповідати стандартам ASTM International і рекомендаціям Американської асоціації поліграфологів. Проаналізовано Конституцію України, закони у сфері національної безпеки та оборони, КПК України, Закон «Про судову експертизу», законодавство про інформацію й персональні дані, наказ Міністерства оборони України від 14.04.2015 № 164 про психофізіологічне дослідження персоналу і законопроєкт № 4094 від 17.02.2016 «Про захист прав осіб, які проходять опитування (дослідження) на поліграфі». Автори констатують, що КПК не містить прямих згадок про поліграф, але й не забороняє його, а ст. 28 Конституції вимагає вільної згоди особи на дослідження. Основними завданнями поліграфа названо кадрову безпеку й об'єктивність кадрових рішень, підвищення ефективності службових розслідувань і перевірок, протидію корупції. Порівняльний огляд поділяє держави на ті, що мають спеціальні закони (США, Литва, Молдова), регулюють поліграф у ширших законах (зокрема Польща, Угорщина, Канада), лише підзаконними актами (зокрема Бельгія, Ізраїль, Чехія) або не регулюють його взагалі (Латвія, Сінгапур, Японія). Обґрунтовано потребу в єдиній професійній термінології та лінгвістичному забезпеченні, орієнтованих на стандарти держав-членів НАТО, у кодексі етики експерта-поліграфолога (не порушувати закон, уникати конфлікту інтересів, не розголошувати службову інформацію, не приймати гонорарів і подарунків) та в курсах підготовки поліграфологів за міжнародними стандартами. Висновок авторів: перспектива запровадження поліграфологічних технологій повністю залежить від ухвалення належного правового інструментарію на державному рівні.

Ключові слова: поліграф, правове регулювання, сектор безпеки і оборони, воєнна безпека, НАТО, психофізіологічне дослідження, експерт-поліграфолог, кодекс етики, лінгвістичне забезпечення, підготовка поліграфологів, стандарти ASTM.

Problems of the Legal Regulation of Polygraph Use in the Security and Defence Sector of Ukraine

Kazmiruk S. D., Pampukha I. V., Blyzniuk N. M.

Abstract. Kazmiruk S. D., Pampukha I. V. and Blyzniuk N. M. examine the legal regulation of polygraph use as part of the Euro-Atlantic transformation that the Ministry of Defence of Ukraine an-

nounced for 2021, which is expected to produce an integrated defence institution operating under new standards. The authors place the issue in the context of the Military Security Strategy of Ukraine, with its emphasis on comprehensive defence, deterrence, resilience and integration into the Euro-Atlantic security space, including innovative tools for detecting concealed information. They point out that the legal framework for the polygraph in the security and defence sector has not been studied systematically, although psychophysiological examinations should follow ASTM International standards and recommendations of the American Polygraph Association. The review covers the Constitution, national security and defence legislation, the Criminal Procedure Code, the Law on Forensic Examination, data protection rules, Ministry of Defence Order No. 164 of 14 April 2015 on psychophysiological examination of personnel, and draft law No. 4094 of 2016 on persons undergoing polygraph examinations. The Criminal Procedure Code neither mentions nor prohibits the polygraph, while Article 28 of the Constitution requires the free consent of the examinee. The main tasks of the polygraph are identified as personnel security, objective staffing decisions, more effective internal investigations and the prevention of corruption. A comparative overview groups countries into those with dedicated polygraph statutes (the USA, Lithuania, Moldova), those regulating it within broader laws, those relying on by-laws, and those with no regulation at all. The authors call for unified professional terminology compatible with NATO practice, a code of ethics for polygraph examiners and training courses based on international standards, and conclude that progress depends on adopting adequate legal instruments at the state level.

Keywords: polygraph, legal regulation, security and defence sector, military security, NATO, psychophysiological examination, polygraph examiner, code of ethics, professional terminology, examiner training, ASTM standards.

Першоджерело: *Казьмірук С. Д., Пампуха І. В., Близнюк Н. М. Проблеми правового регулювання застосування поліграфа в секторі безпеки та оборони України. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки. 2021. Вип. 2 (46). С. 62–66. (копія:).* [2][3] *DOI:* ***10.17721/1728-2217.2021.46.62-66***[2]*. Реферат оприлюднено в журналі 11.01.2022.*

References

1. Kazmiruk S. D., Pampukha I. V., Blyzniuk N. M. Problemy pravovoho rehuliuvannia zastosuvannia polihrafa v sektori bezpeky ta oborony Ukrainy [Problems of the Legal Regulation of Polygraph Use in the Security and Defence Sector of Ukraine] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2022. Vol. 7, No. 1 (37). URL: https://expertize-journal.org.ua/doslidzhennya-na-poligrafi/6395-bibliografichnij-opis-kazmiruk-s-pampukha-i-bliznyuk-n-problemi-pravovogo-regulyuvannya-zastosuvannya-poligrafa-v-sektori-bezpeki-ta-oboroni-ukrajini-s-kazmiruk-i-pampukha-n-bliznyuk-visnik-kijivskogo-natsionalnogo-universitetu-imeni-tarasa-shevchenka-vijskovo-spetsialni-nauki-2021-vip-2-46-s-62-66 (onovlena versiia vid 06.11.2026). [in Ukrainian].

2. Kazmiruk S. D., Pampukha I. V., Blyzniuk N. M. Problemy pravovoho rehuliuvannia zastosuvannia polihrafa v sektori bezpeky ta oborony Ukrainy [Problems of the Legal Regulation of Polygraph Use in the Security and Defence Sector of Ukraine]. Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Viiskovo-spetsialni nauky. 2021. Vyp. 2 (46). S. 62–66. (kopiia:). DOI: https://doi.org/10.17721/1728-2217.2021.46.62-66. URL: https://military.bulletin.knu.ua/uk/article/view/6976 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Kazmiruk S. D., Pampukha I. V., Blyzniuk N. M. Problemy pravovoho rehuliuvannia zastosuvannia polihrafa v sektori bezpeky ta oborony Ukrainy [Problems of the Legal Regulation of Polygraph Use in the Security and Defence Sector of Ukraine]. Visnyk Kyivskoho natsionalnoho

universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Viiskovo-spetsialni nauky. 2021. Vyp. 2 (46). S. 62–66. (kopiia:). URL: https://expertize-journal.org.ua/images/dzherela/kazmiruk-pampukha-blyzniuk-2021-2-46.pdf (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].